

ŞUBAT 2012



# YEREL BAĞIŞÇILIĞIN ÖNEMİ

DANIŞMA SÜRECİ SONUÇLARI

BARRY KNIGHT

# ÖNSÖZ

Kuruluşlar arasındaki ortak ilgi alanlarını keşfetmek her zaman heyecan verici olmuştur. 2010 yılı baharında yerel bağışçılık konusundaki ortak ilgimizi keşfettiğimizde biz de benzer bir heyecan yaşadık. Yerelde sivil toplumun gelişimini destekleyen ve yerel varlıklar kazandıran inisiyatiflerin ve projelerin desteklenmesi Aga Khan Kalkınma Ağı olarak yerel bağışçılık ile ilgili yaptığımız çalışmaların ayrılmaz bir parçasını oluşturuyor. Mott Vakfı da yerelde faaliyet gösteren kuruluşların bireyleri yaşadıkları topluma yakınlaştırmada ve ilişkilerini güçlendirmede rol almaları gerektiğine inanıyor. ABD’de ve dünyanın diğer yerlerinde bağışçılar vakfı modelini geliştirmeye ve yaygınlaştırmaya yönelik uzun süreli taahhüdümüz de bu inancımıza dayanıyor.

Yerel bağışçılık konusunda paylaştığımız ortak vizyonun bir parçası olarak; bu alanda çalışan diğer kuruluşları da yanımıza alıp yerel bağışçılığı küresel açıdan desteklemek için yapabileceklerimizi keşfedeceğimiz bir yolculuğa başladık. Bu yolculuktaki ilk adımımızın ilk bakışta herkes için açık ve anlaşılır olduğu düşünülen fakat hakkında farklı anlayış ve tanımların bulunduğu “yerel bağışçılık” terimi ile ilgili ortak bir tanım ve anlayış geliştirmek olduğunu fark ettik. Bunun yanı sıra, özellikle Afrika ve Asya’da çalışan uzmanlara ve profesyonellere ulaşarak onların deneyimlerini, bilgilerini ve bakış açılarını elinizdeki rapora dahil ettik. Son olarak da, yerel bağışçılığın kalıcı ve kökten kalkınma çözümleri sunan değerli bir yaklaşım olarak daha geniş şekilde kabul görmesine katkıda bulunacağına inandığımız çalışmalarını inceleyerek; bu çalışmalardaki eksikleri ve doldurulması gereken boşlukları tanımladık.

CENTRIS danışmanı ve kolaylaştırıcı Barry Knight tarafından yazılan bu rapor, çeşitli yuvarlak masa toplantılarında edinilen bilgileri sentezlemenin yanı sıra; yerel bağışçılığın sivil toplumun güçlendirilmesi ve toplumsal gelişimin sağlanmasında oynadığı önemli rolü ortaya koyan güçlü bir kanıt da oldu. **Yerel Bağışçılığın Önemi** raporu, yerel bağışçılığın geliştirilmesinde ortak çalışmalar yürütülebilecek öncelikli alanların belirlenmesi ve bu alanlara yönelik bir eylem planı oluşturulmasını da sağladı.

Yerel bağışçılığı geliştirme yönündeki çabalarımızı birleştirmek ve yatırımlarımızı genişletmek için sizleri de devam eden bu yolculuğa katılmaya davet ediyoruz. Sorularınız ve ek bilgi talepleriniz için [info@akusa.org](mailto:info@akusa.org), [info@mott.org](mailto:info@mott.org), ya da [centris@cranehouse.eu](mailto:centris@cranehouse.eu) adreslerinden bizlere ulaşabilirsiniz.

Bu raporun hazırlanmasına katkı sağlayan herkese, özellikle de Washington D.C. (Eylül 2010), Johannesburg (Haziran 2011), ve Dakka'da (Eylül 2011) yapılan yuvarlak masa toplantılarının konuşmacı ve katılımcılarına derin şükranlarımızı sunuyoruz. Jenny Hodgson, Halima Mahomed, Chandrika Sahai, Sutthana Vichitanandra, ve Rita Thapa özellikle teşekkürlerimizi sunmak istediğimiz kişiler arasında yer alıyor. Bunun yanı sıra, yuvarlak masa toplantılarının katılımcılarından bir kısmının seyahat ücretlerini karşılayarak çalışmaya destek veren Ford Vakfı'na ve entellektüel düzeydeki katkıları ve organizasyon aşamasındaki destekleri için Global Fund for Community Foundations'a (Bağışçılar Vakfı Küresel Fonu) teşekkür ederiz. Son olarak, Kasım 2011'de yapılan ve rapora önemli katkı sağlayan bağışçılar danışma toplantısına ev sahipliği yapan Elma Philanthropies'e de teşekkürlerimizi sunuyoruz.

**Aga Khan Vakfı ABD**

**Charles Stewart Mott Vakfı**

*Şubat 2012*

## TÜRKÇE ÇEVİRİ İÇİN ÖNSÖZ

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV) olarak, Aga Khan ve C.S. Mott vakıflarının Global Fund for Community Foundations (Bağışçılar Vakıfları için Küresel Fon) kuruluşunun desteği ile yürüttüğü danışma sürecinin sonucu olan Value of Community Philanthropy yayınının çevirisini Yerel Bağışçılığın Önemi başlığı ile Türkçeye kazandırmaktan gurur duyarız. Bu süreç yerel bağışçılığı teşvik etme ve geliştirmenin yollarını birlikte keşfetmek için yerel gruplar, akademisyenler, sivil toplum çalışanları, hükümetlerarası kuruluşlar ile fon kuruluşlarının fikirlerini biraraya getirmiştir. Yayın, gelişmekte olan ülkelerde sivil toplumu geliştirme çabalarından daha iyi sonuçlar alınması ve bunların sürdürülebilir hale gelmesi için bölgede yaşayan insanların bağışçılar olarak bu çalışmalara dahil edilmesi gerektiği hakkında bizlere önemli mesajlar vermektedir.

Yerel Bağışçılığın Önemi yayınının hazırlanması, Türkiye'nin uluslararası kalkınma işbirliğinde yeni bir bağışçı olarak ortaya çıktığı ve yardımlarının hem miktarını, hem etkinliğini arttırarak ulusal kapasitesini güçlendirmeye çalıştığı bir döneme denk gelmiştir. Buna ek olarak, Türkiye bugün gelir büyümesi ve ekonomik kalkınmada artan içsel ve bölgesel eşitsizliklerle yüz yüze gelmektedir. Çeşitli kalkınma kuruluşları bu tür bölgesel eşitsizlikleri gündemine almaya başlamıştır. Bu yüzden burada sunulan uluslararası deneyim ve tavsiyeler gerek Türkiye'nin uluslararası kalkınma yardım çabalarının kalitesini iyileştirmek, gerekse bölgesel kalkınma ve ülkedeki sivil toplumu geliştirme girişimlerini güçlendirmek için anlamlıdır.

Deneyimler göstermektedir ki kalkınma sürecinin sürdürülebilirliği güçlü ve kendi kendine yetebilen yerel kapasite dayanmaktadır. Küresel ve bölgesel yardım ortamını yeni aktörler ile genişletmek ve kalkınma sürecine iç yatırımları teşvik edecek verimli araçlar geliştirmek kalkınma çalışmalarındaki sürdürülebilirliğin temelini oluşturmaktadır. TÜSEV, Türkiye tarihi boyunca çeşitli şekillerde var olmuş olan yerel bağışçılığın, Türkiye'de insani gelişimi ilerletmek ve sivil toplumu güçlendirmek için önemli bir potansiyel taşıdığını düşünmektedir.

TÜSEV Sosyal Yatırım Programı ile 2006 yılından bu yana, yeni yöntemleri tanıtarak ve kamu, özel ve gönüllü sektör temsilcilerini bağışçılığı kolaylaştıracak yeni mekanizmaları keşfetmeleri için biraraya getirerek STK'lara kaynak akışını arttırmaya çalışmaktadır.

Bu uzun soluklu girişimden edilen deneyimden yola çıkarak TÜSEV, C.S. Mott ve Türk Filantropi vakıflarından aldığı destekle Türkiye'de Bağışçılık Altyapısını Geliştirme Projesini uygulamaya başlamıştır. Projenin amacı kurumsal bağışçılığı ve bağış kültürünü teşvik etmek ve bağış altyapısını güçlendirmektir. Proje bilgi paylaşımından savunuculuğa, teknik destekten iyi uygulamaların araştırılmasına kadar geniş bir yelpazedeki faaliyetleri içermektedir. Projenin en önemli ayağını bağışçılar vakfı modelinin tanıtılması, bu konuda farkındalık ve sahiplenmenin teşvik edilmesi oluşturmaktadır.

Türkiye’de ilk bağışçılar vakfı, Bolu Bağışçılar Vakfı (BBV) adı ile 2008 yılında Bolu’da kurulmuştur. Bolu uygulamasını örnek alarak, TÜSEV Türkiye’nin diğer il ve ilçelerinde yurttaşların biraraya gelerek bağışçılar vakfı kurmalarının önünü açmak için bir dizi

toplantı düzenlemektedir. Türkiye’de bağışçılar vakfı daha yeni oluşan bir hareket olsa bile gelecek vaad etmekte ve kamu, özel ve gönüllü sektörün olduğu kadar uluslararası topluluğun da ilgisini çekmeye devam etmektedir.

Küreselleştirmenin olumsuz etkileri karşısında, Türkiye toplumsal ihtiyaçlara yenilikçi, toplum temelli çözümler bulmak ve sosyal değişim yaratmak için tabandan gelen yöntemlere ve bireylerin katkıları için artan bir ilgiye şahit oluyor. Sıradan insanlar kendi geleceklerini şekillendirmek için aktif rol alır ve kurumsal bağışçılık yatay eksenler etrafında evrilirken, TÜSEV fon sağlayıcı kuruluşlar ile kalkınma kuruluşlarının yerel bağışçılık çabalarını desteklemeye öncelik vermeleri gerektiğini iddia etmektedir. Bu yayının çevirisi ile TÜSEV, bu çabaların ölçeğinin büyütülmesinin, yerel bağışçılığın resmi yardım-kalkınma kurumlarının gündemine alınmasını da içeren daha iyi mali yardım modelleri geliştirilmesinin ve uygun yasal-mali çerçevelerin hazırlanmasının önemi ve gerekliliğine dikkat çekmek istemektedir. Raporun Türkçe çevirisi Türkiye’de Bağışçılığı Geliştirme Projesi kapsamında, TÜSEV Proje Koordinatörü Liana Varon tarafından yayına hazırlanmıştır. TÜSEV’in bağışçılığın geliştirilmesi ile ilgili çalışmaları hakkında daha fazla bilgi almak için [info@tusev.org.tr](mailto:info@tusev.org.tr) adresinden bizimle iletişime geçebilirsiniz.

# TERİMLER SÖZLÜĞÜ

*Türkçe tercüme için raporda sıklıkla kullanılan bazı terimler tanımlanmıştır.*

**Aşağıdan yukarıya yaklaşım (bottom up approach):** Kalkınmada hükümetin veya dış aktörlerin ürettiği çözümlerin takip edilmesi yerine, yerel halkın asıl karar verici ve uygulayıcı olarak görülmesidir. Aşağıdan yukarıya örgütlenen toplumlarda herkes kendi çıkarlarını gerçekleştirmek için eşit fırsatlarla donatılmıştır.

**Bağışçılık (philanthropy):** Türkiye’de filantropi kelimesini hayırseverlik olarak tercüme eden kuruluşlar olmasına rağmen TÜSEV geleneksel hayırseverlikten farkını ortaya koymak için bağışçılık terimini tercih etmekte ve kavramı özellikle süreklilik arz eden, belli bir hedef doğrultusunda, kamusal yararın geliştirilmesine katkıda bulunmak için birinin zamanı, yeteneği/uzmanlığı veya maddi varlıklarından verdiği gönüllü katkıları tanımlamak için kullanılmaktadır.

**Bağışçılar vakfı (community foundations):** Sınırları belli bir bölgede, yurttaşların refahını arttırmak, güncel ve uzun vadeli ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla birçok bağışçıdan fon toplayan; bunları kaynak havuzunda bileştirerek **anavarlık oluşturan**; kar amacı gütmeyen kuruluşların inisiyatiflerini **hibe tahsisi** yoluyla destekleyen; **bağışçılara özel hizmetler** sunan ve **yerel liderlik faaliyetleri** yürüten kuruluşlardır. TÜSEV’in daha önce bu vakıf türünün tanıtılması ve yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalarında “sosyal yatırım vakıfları” ismi kullanılmıştı. Türkiye’de bu vakıf modelinin ilk ve tek uygulaması olan Bolu Bağışçılar Vakfı ile uyumlu olması açısından bundan sonraki çalışmalarda bağışçılar vakfı terimi kullanılmaya başlanmıştır.

**Eksiklik-odaklı yaklaşım (deficit-based approach):** Kalkınma programlarında geleneksel olarak toplumun eksikliklerine ve erişimin olmadığı kaynaklara odaklanılarak bunların giderilmesi yoluyla kalkınma hedeflerine ulaşılmaya çalışılmasıdır.

**Hesapverebilirlik (accountability):** Bir vakfın veya kuruluşun faaliyetleri hakkındaki bilgileri (özellikle mali kararlarını ve bu kararların gerekçelerini) kamuya açık tutma sorumluluğudur.

**Yerel topluluk (community):** Coğrafi bir alanı paylaşmanın yanı sıra ortak amaç ve çıkarları paylaşan gruplar.

**Varlıklar (assets):** Bir toplumun sahip olduğu kaynaklardır. Varlıklar arazi, yatırım için nakit para, kamusal kullanıma açık araçlar ve mekanlar gibi maddi ve mali kaynaklar olabileceği gibi eğitim seviyesi, mesleki beceriler ve uzmanlıklar, sosyal sermaye gibi maddi olmayan kaynakları da içerir.

**Varlık odaklı yaklaşım (asset-based approach):** Katılımcı kalkınma programlarında bir ülkenin, bölgenin, şehrin veya kasabanın eksiklikleri yerine sahip olduğu güçlü yanlara ve varlıklara odaklanılmasıdır. Bu yaklaşım söz konusu toplumun erişiminin olduğu kaynakları kullanarak hedeflenen sonuçlara ulaşılmasını öngörür.

**Yararlanıcı (beneficiary):** Kalkınma yardımlarında yararlanıcı terimi uygulanan projelerin çıktılarından faydalanan kişiler ve topluluklar için kullanılır.

**Yatay bağışçılık (horizontal philanthropy):** Yoksul kişilerin kendileri arasında kaynakları harekete geçirmesi ve paylaşmasıdır. Bu bağış işlemleri bir dayanışma türü olmanın yanı sıra yaşanan yerdeki şartları iyileştirmek ve gelecek için bir yatırım yapmak şeklinde de gelişebilir. Toplumsal yapının içinde yardımlaşma kültürünün doğal bir parçası olarak olduğu gibi dışarıdan gelen destekler ve kurumsal bağışçılık yoluyla (bağışçılar vakfı örneğinde olduğu gibi) da ortaya çıkması teşvik edilebilir.

**Yukarıdan aşağıya yaklaşım (top down approach):** Karar alma sürecini merkezileştirme ve genellikle kalkınmayı geniş ölçekli prestij projelerine bağlama eğilimidir. Kalkınma çalışmalarından etkilenen tüm paydaşların görüşleri temel alınmadığı için tabanda meşruluk düzeyi düşüktür. Yukarıdan aşağıya örgütlenen toplumlarda toplumsal ilişkilerin hiyerarşik şekil alır ve kamoyu görüşü elitlerin yorumlamaları ve gerçekliklerine dayandırılır.

# YEREL BAĞIŞÇILIĞIN ÖNEMİ

## DANIŞMA SÜRECİ SONUÇLARI

### RAPOR HAKKINDA

Bu rapor, yerel bağışçılığın sivil toplumun sürdürülebilirliğini sağlamada ve kalkınma yardımlarının etkinliğini arttırmada önemli bir araç olarak ele alınması ve geliştirilmesi amacıyla oluşturulan danışma sürecinin sonuçlarını ortaya koymaktadır.

ABD merkezli Aga Khan Vakfı ve Charles Stewart Mott Vakfı bahsedilen danışma sürecini Global Fund for Community Foundations ortaklığıyla hayata geçirmiştir. Ford Vakfı da yapılan çalışmaya mali destek sağlayarak katkıda bulunmuştur.

Danışma süreci kapsamında Washington D.C, Johannesburg ve Dakka'da üç toplantı düzenlenmiştir. Bu süreçte toplantılarla ilgili üç çalışma belgesi hazırlanmasının yanı sıra; Alliance dergisinde iki makale yayınlanarak yerel bağışçılıkla ilgili çalışmalar daha geniş bir kitlenin yorumuna açılmıştır. Toplantılara katılan kişilerin listesini EK-1'de bulabilirsiniz.

### ANA SONUÇLAR

Yerel bağışçılık sivil toplumun geliştirilmesinde ve kalkınma yardımlarının etkinliğinin artırılmasında önemli bir rol oynamalıdır. Yerel bağışçılığın özünü oluşturan yerel halkın bağışçı olarak katılımı, sivil toplumun inşasına yönelik çabalarda oyunun kurallarını değiştiren bir modele işaret ediyor. Bu yeni modelde dışarıdan gelen fonlar durduğunda bile programların sürdürülebilirliği yerel bağışlarla sağlanıyor. Yerel bağışçılığın etkili olduğu örneklerde, yereldeki aidiyet hissini ve hesapverebilirliği de arttırarak daha kalıcı ve köklü sonuçlar elde edildiği de görülüyor.

Yerel bağışçılığın sahip olduğu potansiyele rağmen yeterli oranda geliştiğini söylemek henüz mümkün değil.

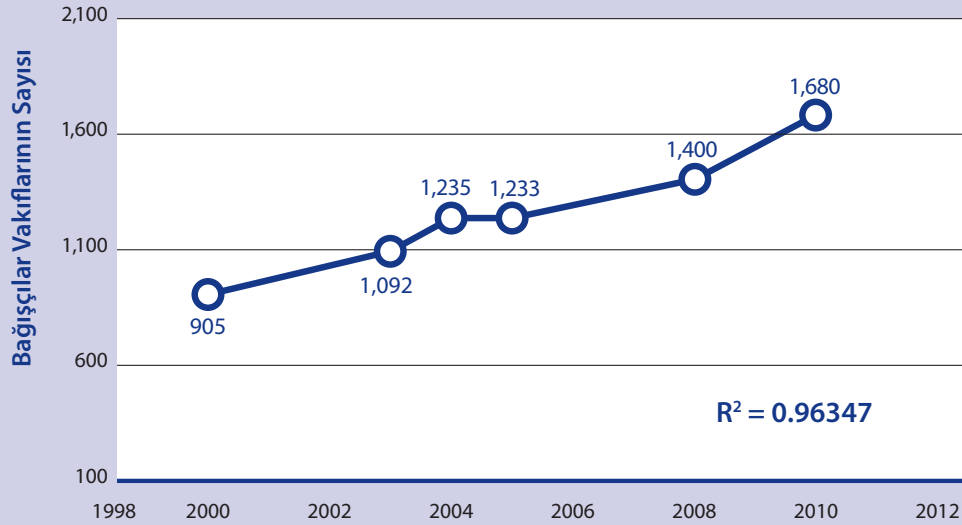
Yerel bağışçılık alanında çalışan vakıflar ve kalkınma kuruluşları arasında yapılan ortaklıkların sayısının artması ve devam eden ortaklıkların daha etkili hale gelebilmesi için alanda çalışanların kapasitesini geliştirecek ortak programların oluşturulması gerekiyor. Oluşturulacak programların, alanın altyapısını güçlendirmenin ve ortaklar arasında bağlantılar kurmanın yanı sıra; tanım, performans ve değerlendirme gibi teknik niteliklerin geliştirilmesine de odaklanması gerekiyor. Bu programlarla bağışçı havuzunun genişletilmesinin yanı sıra; yerel bağışçılığın öneminin henüz fark edilmediği resmi kalkınma yardımı kuruluşları ve bu kuruluşların çalışanları arasında yerel bağışçılıkla ilgili farkındalığın artırılması da önemli hale geliyor.

## ALANIN DURUMU

Son yıllarda bağışçılık alanında varlıklı kişiler tarafından yönlendirilen ve yukarıdan aşağıya ilerleyen bir hareket yerine; toplumun her kesiminden beslenen ve aşağıdan yukarıya büyüyen yeni bir hareket görülüyor. Bu hareketin bağışçılığın işleyişini değiştirmenin yanı sıra; yoksulluk, ırkçılık ve cinsiyet eşitsizliği gibi toplumumuzdaki daha derin bazı problemleri dönüştürme ve çözme potansiyeli bulunuyor. Aşağıdan yukarıya gelişen ve toplumun her kesimini içine alan bu hareketin adı “yerel bağışçılık”. Çeşitli göstergeler yerel bağışçılığın hızlı bir şekilde gelişerek giderek daha fazla önem kazanan bir model haline geldiğini ortaya koyuyor.

Bağışçılar vakfı sayısında görülen artış yerel bağışçılık alanında gözlemlenen hareketlenmenin göstergelerinden yalnızca bir tanesi. The Worldwide Initiative for Grantmaker Support (WINGS) tarafından hazırlanan altı raporun derlemesi olan “Küresel Durum Raporu”, son yıllarda bağışçılar vakfı sayısında görülen artışı da ortaya koyuyor<sup>1</sup>. Bu artış aşağıdaki dağılım grafiğinden de net bir şekilde anlaşılabilir:

### Bağışçılar Vakıflarının Sayısı 2000–2010



Grafikteki rakamlardan da görüldüğü üzere, son on yılda her sene ortalama 70 yeni bağışçılar vakfı kurulmasıyla vakıf sayısında yıllar içinde istikrarlı bir artış görülüyor. Küresel Durum Raporu görülen bu artışı üç ana sebeple açıklıyor. İlki, varlık ve kalkınma ile yerel aidiyet ve liderliği bir araya getiren bağışçılar vakfının faydalı ve esnek bir iş modeline sahip olması. İkincisi ise, farklı kültürlerde görülen yerel bağışçılık teknikleri üzerine deneyim paylaşımı ve öğrenme fırsatları sunan etkili bir destek altyapısının varlığı. Son olarak da hibe veren vakıfların, özellikle C.S. Mott Vakfı'nın bu alana yaptığı uzun süreli yatırımların etkisi en önemli faktörler arasında sayılıyor.

Bağışçılar vakfı sayısında bu güne kadar görülen artışın neredeyse tamamı Kuzey Amerika ve Avrupa'da görülüyor. Buna rağmen, danışma toplantılarında edinilen bilgiler dünyanın diğer yerlerinde de benzer bir hareketliliğe işaret eden faaliyetler olduğunu gösteriyor. Bağışçılar vakfı modelinin Kuzey Amerika ve Avrupa dışında



gelişen “ilk dalgasının” olgunlaşmaya başlaması, kadın ve çevre fonlarına yapılan yatırımlarda da olduğu gibi önemli bir deneyim ve öğrenme fırsatı sunuyor.

TrustAfrica örneğinde de görüldüğü üzere, bağışçılar vakıfları yeni bir düşünce liderliğinde oluşuyor ve yerel koşullara bağlı olarak gelişiyor. South Sinai Bağışçılar Vakfı, Ekvador’daki Amazon Partnerships Vakfı, Mozambik’teki Ilha Bağışçılar Vakfı ve Gana’da kuruluan Newmont Ahafo Kalkınma Vakfı bu şekilde kurulan vakıflara verilecek örnekler arasında yer alıyor. Mısır’daki Waqfeyat al Maadi Bağışçılar Vakfı ve Filistin’de kurulan Dalia Derneği’nin de aralarında yer aldığı bu vakıf ve derneklerin bir kısmı ülkelerin demokratikleşme sürecinde farklı düşüncelerin biraraya gelmesine de öncülük ediyor. Farklı ülkelerde yaşanan bu gelişmeler yeni olmalarına rağmen, bağışçılar vakfı modelinin en önemli özellikleri olan yerel halkın liderlik rolü üstlenmesi ve bağışlarıyla hareketin içinde yer almaları gibi özellikleri taşıyorlar.

Bağışçılar vakıflarının sayısındaki bu artışı büyük küresel güçlerin yerel gruplar üzerinde yarattığı etkilere verilen bir cevap olarak nitelendirmek de mümkün. İklim değişikliği, ekonomik durgunluk, devletlerin rolünün azalması ve artan eşitsizlik gibi sorunlardan giderek daha fazla etkilenen yerel gruplar bu sorunlarla başa çıkmak için daha aktif rol almaya başlıyorlar. Sosyal girişimlerin, sosyal hareketlerin, eylem gruplarının, kadın fonlarının ve ortak bir kategori altında toplanamayan karma yapılı kuruluş ve hareketlerin sayısı da buna bağlı olarak her geçen gün artıyor. Kendi kaynakları olmasının önemini giderek daha fazla kavrayan bu grup ve oluşumlar da yerelde kurulan bağışçı vakıflarının gelişimi ile daha fazla ilgilenmeye başlıyorlar.

## TANIM

Aşağıdan-yukarıya örgütlenen toplumlarda yaşanan gelişmeler nadir olarak kuruluşların ideal tiplerine uygun düzenli kategorilerde oluşur.

Yaptığımız danışma toplantılarında da, “yerel bağışçılık” fikri bir kuruluş şeklinden çok insani bir dürtüye benzetilmiştir. Danışma toplantılarına katılanlar yerel bağışçılığı, “yerel halkın var olan kaynaklarını toplumun yararı için paylaşarak birbirlerine yardım etmesi” olarak tanımlamış ve bu dürtünün tüm toplumlarda ve kültürlerde görüldüğünden bahsetmiştir<sup>2</sup>.

Danışılan kişilerin “yerel bağışçılık” için kesin bir tanım yapmakta zorlanmalarına rağmen; Avrupa Vakıflar Merkezi’nin böyle bir tanımı bulunuyor:

“... yerel bağışçılık bireylerin ya da yerel kuruluşların başkalarının refahı, yaşadıkları ve çalıştıkları toplumun iyileşmesi için zaman ve becerilerinin yanı sıra, para ve bağış desteği sağlamaları şeklinde gayri resmi ve kendiliğinden gelişen şekillerde ya da vatandaşların, hayat kalitesini arttıran projelerin hayata geçirilmesi için yereldeki kuruluşları desteklemesi olarak daha resmi bir şekilde de tanımlanabilir.”

Danışma toplantıları katılımcılarının bir kısmı bu tanımın yerel bağışçılığı geleneksel sivil toplum kuruluşlarının (STK) faaliyetlerinden ayırmadığının altını

<sup>1</sup> Küresel Durum Raporu’nun İngilizce kopyasına [www.wings-community-foundation-report.com/gsr\\_2010/gsr\\_theme\\_facts/global-growth.cfm](http://www.wings-community-foundation-report.com/gsr_2010/gsr_theme_facts/global-growth.cfm) adresinden erişebilirsiniz

<sup>2</sup> Steven Mayer (2005) “Community philanthropy and racial equity: what progress looks like,” [www.effectivecommunities.com/pdfs/ECP\\_CommunityPhilanthropy.pdf](http://www.effectivecommunities.com/pdfs/ECP_CommunityPhilanthropy.pdf)

çizerek; her duruma uygun “esasa yönelik bir tanım” yerine aşağıda belirtilen “özelliklere dayanan tanımı” oluşturdular. Danışma toplantılarında geliştirilen bu tanımın en büyük avantajı alanda çalışan kuruluşların faaliyetleri ile karşılaştırılarak doğrulanabilir nitelikte olması. Buna göre yerel bağışçılığı tanımlamada belirlenen ortak özellikler:

- Organize ve yapılandırılmış olması,
- Kendi kendini idare etmesi,
- Açık mimariye<sup>3</sup> sahip olması,
- Sivil toplum<sup>4</sup> özellikleri taşıması,
- Kendi parası ve varlığını kullanması ve,
- Kapsayıcı ve eşitlikçi bir toplum inşa etmesidir.

Listede yer alan ilk dört maddenin — organize ve yapılandırılmış olma, kendi kendini idare edebilme, açık mimari ve sivil toplum — herhangi bir STK için geçerli olduğunu söylemek mümkün olsa da; “yerel bağışçılığın” bu özelliklerin tamamının birleşmesiyle oluştuğunun altının çizilmesi gerekir.

Yerel bağışçılığın varlığından söz edilebilmesi için, bu dört özelliğin listedeki beşinci özellik olan kendi parasını ve varlığını kullanma ile birleşmesi gerekir. Bu varlık odaklı yaklaşım hem vakfın çalışma şekli hem de parasal varlığının oluşturulmasıyla ilişkilidir. Bu konuyla ilgili en önemli yorum yerel bağışçılığı “ihtiyacımız olanı inşa etmek için elimizdekini kullanmak” olarak tanımlayan Alabama’daki Black Belt Bağışçılar Vakfı tarafından dile getirildi. Bağışçılar vakfı modelinde kaynak geliştirmenin en önemli şartı, yerel grupların kendi paralarının bir kısmını yereldeki halkın tamamı için uzun vadeli kaynak oluşturmak amacıyla bağışlaması olduğu söylenebilir. Bu varlık odaklı yaklaşım, ihtiyaçların belirlenmesi ve sonrasında karşılanması için yapılması gerekenlerin hesaplandığı eksiklik odaklı yaklaşımın tam tersidir.

Listede yer alan son madde ise değerlerle ilgili. Yerel bağışçılığın en önemli özelliklerinden biri karşılıklı dayanışma ilkesine dayanmasıdır. Bu özellik aynı zamanda katılımcı ve eşitlikçi bir toplumun da temelini oluşturur. Yerel bağışçılığın sahip olduğu bu değerler yaratılan faydanın yalnızca toplumun ayrıcalıklı kesimleriyle sınırlı kalmadığını ve geniş bir etkiye sahip olduğunu gösterir.

## **Katma değer**

Danışma toplantılarında oluşturulan bu tanımı benimseyen tüm katılımcılar yerel bağışçılığın insan olmakla kazanılan gönüllü bir dürtüye dayandığı konusunda hem fıkirdiler. Bazı kişiler bu kadar doğal bir şekilde gelişen iyiliğin herhangi bir gerekçelendirmeye gerek duymadığını, dürtüsel olarak yapılan bir iyiliğin katma değeri olup olmasının konunun özünüyle ilgili olmadığını da söylediler.

Yerel bağışçılığın yarattığı katma değer ile ilgili tartışmalar yalnızca dışarıdan bir aracının yerel bağışçılığı başka bir kamu yararı için (örneğin bir fon programının parçası olarak sivil toplumu geliştirmek veya kalkınma yardımlarının sürdürülebilirliğini sağlayacak bir araç olarak kullanmak) kullanmak, iyileştirmek, yatırım yapmak veya

<sup>3</sup> Metinde yer alan “açık mimari” terimi bilişim terminolojisinden alınmıştır. Bu terim herkesin sonradan eklenebilecek ürünler tasarlayabileceğini, ürünlerin herhangi bir kimseye ait veya kapalı olmadığını belirtmek için kullanılır.

<sup>4</sup> Metinde kullanılan sivil toplum tanımı devletin güce dayalı yapısından (politik sistem ne olursa olsun), özel sektör kuruluşlarından ve mafya gibi suç teşkil eden kuruluşlardan ayrılarak; etkin bir toplumun temelini oluşturan sosyal ilişkilerin, sivil ve sosyal kuruluşların tamamı olarak tanımlanır.



Protea İlköğretim Okulu öğrencileri Güney Afrika'daki Batı Cape Toplumsal Gelişim Vakfı'nın desteğiyle kurdukları sebze bahçesinde gururla poz verirken.

etkileşime girmek için kullanmak istediği durumlarda ortaya çıkıyor.

Yerel bağışçılığı bu bağlamda inceleyen danışma toplantısı katılımcıları, yerel bağışçılıkla ilişkilendirilebilecek birçok faydanın kalkınma süreçlerine de katkı sağlayabileceğinden bahsetti. "Güven", "yerel liderlik", "sosyal sermaye", "sürdürülebilirlik" ve "bağımlılığın azalması"<sup>5</sup> gibi soyut süreçler ve sonuçlarla ilişkili olan bu katkılar yerel bağışçılık için önemli olmakla birlikte ölçülmesi zor değerlerdir. Washington ve Johannesburg'daki toplantıların katılımcıları yerel bağışçılığın gelişmesinde bu faktörlerin önemini sorgulamaya gerek duymadan kabul ettiler.

Dakka'daki danışma toplantılarının katılımcıları ise, yerel bağışçılığın üzerinde çalışmaya değer bir konu olduğuna karar vermeden önce yarattığı etkiye yönelik daha fazla bilgi ve kanıtı ihtiyaç duyduklarını söylediler. Katılımcılar Tewa Vakfı'nı ve vakfın çalışmalarını yakından inceleyene dek, yerel bağışçılığın sivil toplumun diğer şekillerine özellikle de STK'lara kıyasla farklı bir katkısı olmadığını düşünüyorlardı.<sup>6</sup>

Yerel bağışçılık, Nepal'de faaliyet gösteren ve 3,000 yerel bağışçısı olan Tewa Vakfı'nın çalışmalarının özünü oluşturuyor. Tewa örneğinde de görüldüğü üzere yerel halkın bağışlarının katma değeri yerel bağışçılığın temelini oluşturan gönüllülük dürtüsünün de merkezinde yer alıyor. Özünde kimlikle yakından ilgili bir konu olan bağışçılık, farklı çıkar gruplarının ve toplulukların arasında köprü kurulması için de güçlü bir araç. Bu durumun farkında olan danışma toplantısı katılımcıları, bir çok STK'nın en büyük zayıflığının bağışçılarının kuruluşların sahibi gibi davranmalarına izin vermeleri olduğunu dile getirdiler. Buna karşın, Tewa'yı geleneksel STK'lardan ayıran en önemli özelliği kendi paralarını Tewa'ya bağışlayan yerel bağışçıların dışardan gelen fonlarla elde edilemeyecek bir şekilde meşruluk sağlaması.

<sup>5</sup> Benzer faydaların listesine ulaşmak için JennyHodgson ve BarryKnight (2010) *More than the poor cousin? The emergence of community foundations as a new development paradigm*, Global Fund for Community Foundations makalesini inceleyebilirsiniz.

<sup>6</sup> Rita Thapa (2011) Tewa: Doing the Impossible: Feminist Action in Nepal: The Founder's Story



*Tewa'dan Rita Thapa Nepal'de toplumsal gelişim için katılımcılığın önemi hakkında sunum yaparken.*

Tewa'nın öyküsünden de anlaşılacağı gibi yereldeki bireyler bağışçı olduklarında, kalkınma yardımlarında görülen hiyerarşik yapı da ortadan kalkıyor.

“Tewa'nın önerdiği alternatif kalkınma modeli cinsiyet, sınıf, etnik köken, yaş ve hatta coğrafyaya bağlı oluşan hiyerarşilerden uzak bir şekilde çalışıyor. Tewa hiyerarşik olmayan katılımcı bir yapıya sahip, şeffaf ve hesapverebilir, güvenilir ve saygılı bir model sunuyor. Bu sayede gerçek ortaklıklarla çalışan Tewa yukarıdan aşağıya gelişen ilişkiler yerine ortaklıkları teşvik ediyor.”

Yukarıda bahsedilen özelliklere dayanan yerel bağışçılık yer, konu ve kimlik gibi bazı durumlarda engeller oluşturan farklılıkları da dikkate alarak insanlar arasındaki sınırları ortadan kaldırır. Yerel bağışçılık kapsamında verilen desteğin doğası her yerde farklılık gösterebilir. Buna rağmen, yerel bağışçılığın ana ilkelerinden biri olan “birine yardım ederek o kişinin de bir başkasına yardım etmesine olanak sağlamak” her yerel bağışçılık eyleminde görülür.

Böyle bir yaklaşım toplumların içinde yer alan farklı grupların birlikte çalışmalarını için önemli bir potansiyel taşımanın yanı sıra; süreç içinde en fazla dışlanan kişi ve toplulukları da topluma dahil eder. Danışma toplantıları sırasında verilen örneklerde yerel bağışçılık yaklaşımının kullanıldığı toplumlarda azınlıkların toplumun geneliyle etkileşime geçerek daha saygın bir konuma ulaştıkları da ortaya konuldu. Çatışmaları çözüme kavuşturma, uyumlu bir ortam yaratma ve toplumun gelişimi için eşitlikçi bir yaklaşım sunma potansiyeli bulunan bu tür toplu faaliyetler toplumdaki “grup içi” ve “gruplar arası” süreçler için güçlü mesajlar taşır.

Toplantıya katılanlar Tewa gibi kuruluşların kalkınmanın nasıl olması gerektiği konusundaki kalıpları yıktığı konusunda da hem fikir oldular. Global Fund for Community Foundations'ın temelini oluşturan Tewa ve benzeri kuruluşlar çalışmalarıyla sivil toplumda yeni bir iş yapma şekli sunmaya devam ediyorlar.

## YARDIMCI VE ENGELLEYİCİ FAKTÖRLER

Yerel bağışçılığın daha geniş kitlelere ulaşması için neler yapılmalı? Danışma toplantılarının katılımcıları bu soruya cevap vermek için yerel bağışçılığın yaygınlaştırılmasına yardım eden ve engelleyen faktörleri listeledi. Sonuçlar aşağıdaki tabloda yer alıyor.

FAKTÖR	YARDIMCI	ENGELLEYİCİ
LİDERLİK	Yerel liderliğin gelişmişliği;gençlerde gönüllülük kültürü	Bağışçı fonlarının giderek daha fazla çıktığı odaklı ve yereldeki toplulukların ihtiyaçlarını göz ardı eder hale gelmesi
GÜVEN	Yerel halk arasında güven seviyesinin yüksekliği	Yerel halk arasında güven seviyesinin düşüklüğü
YÖNETİŞİM	İyi yönetim, şeffaflık ve hesapverebilirlik	Yolsuzluk ve güvensizlik. Küçük kuruluşlar şeffaf olmayabilir
KATILIM	Yereldeki bireylerin katılımı	Duyarsızlaşma/hissizleşme. Yeterli sayıda katılımın sağlanamaması
TOPLUMSAL ÖRGÜTLENMEDE YUKARIDAN-AŞAĞIYA VE AŞAĞIDAN -YUKARIYA YAKLAŞIMLAR	Geniş ve eşit katılım (toplumun her kesiminden bireyleri biraraya getirme)	Yukarıdan aşağıya yaklaşım. Arabulucuların güvenilmez bulunması
UZMANLIK	Teknik destek/yeterlilik	Çok fazla talep olması fakat bu taleplerin karşılanamaması. Farkındalık eksikliği. Dar görüşlülük
PARA	Büyük ölçekli fonların aranmaması	Dış etkilere açık, dışarıdan gelen fonlara bağımlı olunması. Bağışçılar tarafından istenilen karışık finansal prosedürlere maruz kalınması
SORUN TÜRÜ	Acil ihtiyaç. Afetler gibi acil müdahale gerektiren olaylar	Büyük yatırım gerektiren uzun vadeli sorunlar
SOSYAL DAYANIŞMA	Homojen bir topluluk ya da çeşitliliğin yönetilebilmesi	Yereldeki toplulukları bölen yoksulluk ve eşitsizlikler
İŞ YAKLAŞIMLARI	Sosyal yatırım bilinci	Dar politik ve ticari çıkarlar
YASAL VE MALİ ÇERÇEVELER	Mevzuatın kolaylaştırıcı olması	Yasal ve mali rejimlerin kolaylık tanımaması

## ALANDAKİ FARKLI ÇALIŞMALARIN BİRARAYA GETİRİLMESİ

Yerel bağışçılığın ana akım bir güç olarak sürdürülebilir bir sivil toplum inşa edilmesine katkı sağlayabilmesi ve kalkınma yardımlarının etkisinin artırılması için alanın farklı ve birbirinden kopuk hareket eden kısımlarını biraraya getirmek gerekir.

Yerel bağışçılık, yerel aktörlerin girişimleri ile bir yandan merkezi yönetimlerin davranışlarını etkilemeyi hedeflerken diğer yandan da değişimin aşağıdan yukarıya gelişmesi için çalışır. Kalkınma alanında yürütülen uluslararası çalışmaların büyük bir kısmı ise merkezi kuruluşların yerel aktörlere çeşitli kaynaklar aktarması ile yukarıdan aşağıya hareket eder.

Bağışçılık alanında yapılan çalışmalar hem yukarıdan aşağıya hem de aşağıdan yukarıya gelişen yaklaşımların önemli olduğunu ve ikisinin de tek başına gelişme kaydetmek için yeterli olmadığını ortaya koyuyor. Başarı çoğu zaman bu iki yaklaşımın bulunduğu noktada yaşanıyor. Bu nokta aynı zamanda dıştan müdahelenin içteki kültürle buluşması noktası olarak da adlandırılıyor. Bu buluşma noktasının öneminin son 40 yıldır bilinmesine rağmen kalkınma alanında çalışan bir çok program yöneticisi bu bilgiyi göz ardı etmeye devam ediyor.<sup>7</sup>

Barry Gaberman da Alliance dergisinde yayınlanan makalesinde, yerel bağışçılık ve kalkınma alanlarında çalışan kişiler arasındaki iletişim eksikliğinden şikayet ediyor.<sup>8</sup> Bu iletişimsizliğin önemli bir kısmı yerel bağışçılığın büyük bir kısmının resmi olmaması, görülmeyen ve kayıt altına alınmayan gündelik bir rutinin parçası olarak gerçekleşmesinden kaynaklanıyor. Susan Wilkinson-Maposa Yoksul Bağışçısı (The Poor Philanthropist) kitabında hayatın bir parçası olarak kendiliğinden gelişen “yatay bağışçılığın” insanların yalnızca hayatın iniş çıkışlarıyla başa çıkmasını değil, ortak gelecekle iyileştiren sistemlere yatırım yapmalarını da sağlayan etkili bir güç olduğunu öne sürüyor.<sup>9</sup> Yerel bağışçılık çoğunlukla yatay ilişkileri kullansa da, kalkınma yardımları genellikle bağışçıların desteklerinin yereldeki halkın dışından geldiği “dikey ilişkileri” kullanır. Buna bağlı olarak da ilişkiler arasında az sayıda kesişim bulunur.

Resmi kalkınma kuruluşlarının yerel sürdürülebilirlik için vakıflarla işbirliği yapmayı denemesi, iletişimsizlik ve ilişkiler konularının da tartışmaya açılabilmesi için önemli bir fırsat sunuyor. Bu ortak çalışmalar kapsamında, U.S. Agency for International Development (USAID) bağışçılar vakfı modelini Bulgaristan’da ve Baltık ülkelerinde tanıtırken; Dünya Bankası Moldova, Tayland ve Tanzanya’da bağışçılar vakıflarının kurulmasına destek oluyor. Birleşik Krallık Uluslararası Kalkınma Departmanı ise Bangladeş’teki Manusher Jonno Vakfı’na fon desteği sağlayarak yerel bağışçılığın gelişmesine katkıda bulunuyor. Bu alanı geliştirmeye yönelik önceki çeşitli çabalar incelendiğinde, farklı ülkelerin kaynaklarını ortak bir havuzda birleştirmelerinin mantıklı olduğu görülüyor. Buna rağmen önemli olan bu kaynakların birleştirilmesi ve etkili kullanılması için neler yapılması gerektiğinin belirlenmesi. Bu soru özellikle Johannesburg’daki yuvarlak masa toplantısında gündeme geldi. Katılımcılar, yerel bağışçılığının kalkınma alışkanlıklarının değerli, gerekli ve meşru bir parçası olarak tanınması olasılığına heyecanla yaklaştılar ve bu konuyu toplantı gündemine de taşıdılar. Danışma toplantılarına katılanlar

<sup>7</sup> Bu alanda klasikleşen bir çalışma için *Dilemmas of Social Reform* by Peter Marris and Martin Rein. See Marris, P and Rein, M (1972) *Dilemmas of Social Reform*, Penguin Books, Harmondsworth

<sup>8</sup> Barry Gaberman (2008) ‘Strangers in the Night,’ *Alliance*, Vol. 13 No. 3, September

<sup>9</sup> Susan Wilkinson-Maposa, Alan Fowler, Ceri Oliver-Evans, and Chao F.N. Mulenga (2005) *The poor philanthropist: how and why the poor help each other*, The Southern Africa-United States Centre for Leadership and Public Values at the Graduate School of Business, University of Cape Town, 2005.



Kenya Toplumsal Gelişim Fonu belirli bir coğrafi alanda yerel halkın faydası için kullanılacak sürekli fonlar geliştirmek için çalışıyor.

Dakka'daki toplantıda yapılan çalışmaların sonuçlarını da ekleyerek bu konuyla ilgili önemli bir adım attılar. Bu iki toplantıdan elde edilen ortak gündem ile alanın güçlenmesi ve bilinirliğinin artması için kanıt, meşruiyet, ortaklıklar, roller ve iletişimden oluşan beş ana eylem noktası belirlendi. Bu eylemlerin her birini aşağıda inceleyeceğiz.

**1. Kanıt:** yerel bağışçılığın net ve anlaşılır bir tanım, kriterler ve veri analizlerinin yanı sıra alanla ilgili etkili çalışmalar aracılığıyla tanıtılması. Daha önce belirlenen öncelikler arasında benzer çalışmaların bulunmaması bu konudaki yaklaşımın değişmesi gerektiğini gösteriyor.

Knight Vakfı<sup>10</sup> ve Global Fund for Community Foundations<sup>11</sup> tarafından geliştirilen gösterge dizileri yerel bağışçılık konusunda etki analizleri yapılabilmesi için önemli bir katkı sağlayacak. Bu göstergelerin belirlenmesinin ardından, yerel bağışçılığın bağışçılık alanında yarattığı katma değeri ortaya koyan makaleler yayınlamak da faydalı olacaktır. Yazılacak makalelerde yerel bağışçılığın görüldüğü örneklerde elde edilen sonuçların diğer bağış şekillerine kıyasla nasıl farklılaştığının ortaya konulması yerel bağışçılığın katkısının daha anlaşılır hale gelmesini sağlayacaktır.

Yerel bağışçılığın gelişmesine katkı sağlayan etkenleri belirleyebilmek için daha fazla bilgi ve kaynağa ihtiyaç duyuluyor. Kenya'daki Makutano Toplumsal Gelişim Derneği (MTGD) hakkında çalışan Halima Mahomed ve Brianne Peters'in çalışmalarından bu konuyla ilgili faydalı bir hipotez serisine ulaşılabilir.<sup>12</sup> Halima Johannesburg'da katıldığı yuvarlak masa toplantısında MTGD'nin kendisinden kaynaklanan etkenlere ek olarak, Kenya Toplumsal Gelişim Vakfı'nın MTGD'ye sağladığı destekle ilişkilendirilebilecek altı dış faktörün başarıya katkıda bulunduğundan bahsetti. Bu faktörler:

<sup>10</sup> Knight Soul of the Community 2010, [www.soulofthecommunity.org](http://www.soulofthecommunity.org)

<sup>11</sup> Jenny Hodgson and Barry Knight (2010) *More than the Poor Cousin: The Emergence of Community Foundations as a New Development Paradigm*. Global Fund for Community Foundations

<sup>12</sup> Halima Mahomed and Brianne Peters (2011) *The story behind the well: A case study of successful community development in Makutano, Kenya*; Global Fund for Community Foundations and the Coady International Institute. See [www.globalfundcommunityfoundations.org/latest-news/2011/9/17/the-story-behind-the-well-a-new-report-from-the-gfcf-and-coa.html](http://www.globalfundcommunityfoundations.org/latest-news/2011/9/17/the-story-behind-the-well-a-new-report-from-the-gfcf-and-coa.html)

- Ortak bir vizyon ve yaklaşım
- Yerel varlıkların gelişiminin desteklenmesi
- Donanımlara (kaynaklar ve kurumsal gelişim) ve yazılımlara (ilişkiler, güç, içerik, ve yapısal analiz) odaklanılması
- Desteğin hızı ve kapsamının yereldeki toplumun ihtiyaçları ve kapasitesiyle uyumlu olarak düzenlenmesi
- Değişimin zaman aldığı ve birden fazla aktöre ihtiyaç duyulduğunun kabul edilmesi ve
- Uzun vadeli sürdürülebilirliğe odaklanılması olarak belirlendi.

**2. Meşruiyet:** Katılımcı demokrasinin bir parçası olarak kitleleri kamu yararı için harekete geçirmek. Sektör, meşru bir faaliyet alanı olduğunu göstermeye çalışmaksızın yapılan faaliyetlerin kendisini yeterli bir gerekçelendirme olarak görme eğiliminde.

Faaliyet gösterdiği 14 yıl boyunca yürüttüğü çalışmalarla etrafını aydınlatan Kenya Toplumsal Gelişim Vakfı gibi iyi örnekleri tanıtmak yerel bağışçılığın bilinirliğinin artması için önem taşıyor. Makutano Toplumsal Gelişim Derneği'nin bir bağışçısı derneğin meşruluğunu üç faktör üzerinden tanımlıyor. Bu faktörlerin ilki ortak vizyon, ikincisi geniş toplumsal aidiyetle geliştirilen süreçler; üçüncüsü ise liderlerin topluma hesap verebilirliği.

Yerel bağışçılığın doğasında bulunan meşruiyet modeli bağışçıların kendi toplumlarında olumlu değişim yaratma gücü ve isteğine dayanıyor. Bu toplumlarda yaşayan kişiler aynı zamanda bağışçı olduklarından, destekledikleri kuruluşların iyi yönetilip yönetilmediği konusundaki kararı yine kendileri veriyorlar. Bu kuruluşların iyi yönetilmemesi durumunda bağışçılar desteklerini çekme gücünü de ellerinde tutuyorlar. Bu sayede, bağışçılar vakıfları ve benzer kuruluşlar kendilerini destekleyen yerel topluluklar karşısında dışarıdan bağışçılarda görüldenden farklı bir şekilde sorumlu tutuluyorlar. Buna ek olarak, toplumun ve liderlerinin de uyulmasının beklendiği normlar yaratılarak, daha şeffaf ve demokratik bir toplumun temelini de oluşturuyorlar. Yerel bağışçılık bu temel özelliğinden dolayı, uluslararası kalkınma gündeminde yer alan devletin şasisi süreci açısından, bilhassa kırılğan olarak nitelendirilen 45 devlet arasında, daha da önem kazanıyor.<sup>13</sup>



*BRAC tarafından desteklenen bir köy kuruluşu Bangladeş'teki kalkınma projeleri için köy halkının katkısı ve katılımını istiyor.*

<sup>13</sup> OECD-DAC International Network on Conflict and Fragility (2011) *Ensuring Fragile States are Not Left Behind: 2011 Factsheet on Resource Flows in Fragile States*. See [www.oecd.org/dataoecd/5/11/49108935.pdf](http://www.oecd.org/dataoecd/5/11/49108935.pdf)



**3. Ortaklık:** Yerelde yaşayan grupların ihtiyaç ve fikirlerinin kalkınma gündemine dahil edilmesi için özellikle yereldeki kuruluşlar arasında yatay ilişkiler kurmak ve kalkınma alanında yukarıdan aşağıya gelişen çabalarla oluşturulan desteklerin faydalanıcıların ve toplumu içinde yer alan farklı grupların ihtiyaçlarını ve çıkarlarını temsil etmesini sağlamak.

Yerel bağışçılığın diğer bağışçılık çeşitlerine kıyasla daha etkili olduğu bir diğer konu toplumun dışlanmış ya da ulaşılması zor kesimlerine erişebilmesidir. Kalkınma yardımlarının istenilenden daha az etkili olmasının sebeplerinden birinin tabandaki kuruluşlara ulaşamaması ve edinilen kaynakların sosyal değişim yaratacak kişilere erişememesi olduğu yönünde çeşitli bilgiler bulunuyor. Öte yandan, ilerici sosyal değişim için aşağıdan yukarıya gelişen çabaların çekiş gücü kazanamamasının sebeplerinden birinin aktivistlerin kalkınma kuruluşlarının ve hükümetlerin gündemlerinin oluşturulması aşamasında etkili olamamaları olduğu da biliniyor. Bu durum, kalkınma ile ilgili çalışan kişiler ve kurumlar arasında bir kopukluğa neden oluyor ve bu kişi ve kurumlarını kalkınma alanında etkili programlar oluşturmak için biraraya gelmesini engelliyor.

Kalkınma alanında devam eden yukarıdan aşağıya ve aşağıdan yukarıya girişimler arasındaki boşlukları doldurmak ve ortak bir gündem yaratmak için çeşitli adımlar atılıyor. Bu boşlukları doldurmayı başaran çeşitli bağışçılar vakıfları da bulunuyor. Örneğin, Kuzey İrlanda Bağışçılar Vakfı bölgeye barış getirmek amacıyla yardım kuruluşlarından ve büyük bağışçılardan gelen dış kaynakları bölünmüş toplumları biraraya getirmek için etkili şekilde kullanmada başarılı oldu. Vakıf aynı zamanda toplumun bütünleştirilmesi için dışlanmış gruplar ve devlet arasında bir köprü kurulmasını sağlayarak aracı rolü de oynadı.

**4. Roller:** Sivil toplumun sürdürülebilirliğini sağlamak ve kalkınma yardımlarının etkisini arttırmak için farklı aktörlerin tamamlayıcı roller üstlenmesi yuvarlak masa toplantılarında tartışılarak bu konuyla ilgili başlangıç niteliğinde sonuçlara varıldı.

STK çalışanları danışma toplantılarında yapılan tartışmalarda iki çeşit eylemi tekrarladıklarını fark ettiler. Bu eylemlerin ilki yerel bağışçılığın ilkelerini kullanarak kendilerini dönüştürmek ve bu dönüşüm sürecinde gönüllülüğün temel ilkelerini yeniden keşfederek çalışmalarını dinamikleştirmek oldu. Bu dönüşüm öncesinde bağışçıların sonuç odaklı programlarının öngördüğü üzere yerel topluluklar birçok STK tarafından aktörler ya da bağışçılar yerine faydalanıcılar olarak kabul ediliyordu. Yerel gruplar yabancı kuruluşların ve kaynakların bağımlılık ve güçsüzlük yaratan eksiklik-odaklı yaklaşımı yerine toplumların enerjisini arttıran varlık-odaklı yaklaşımları tercih ettiler. STK çalışanlarının danışma sürecinde fark ettiği ikinci eylem ise yerel bağışçılığın kendi prosedür ve süreçlerinin desteklenmesi konusunda oldu. Örneğin satın almaların yerelde yapılmasının, yerel çabaların desteklenmesi ve yereldeki kişilerin desteğinin devamlılığını artırılmasında etkili olabileceği tespit edildi.

Danışma toplantılarına fon veren ve kalkınma alanında çalışan kuruluşları temsilen katılanlar ise yerel bağışçılık alanında yapılan bir dizi çalışmayı destekleyebileceklerini fark ettiler. Kuruluş aşamasındaki fon bulma çabalarını desteklemek, daha iyi mali yardım modelleri geliştirmek ve yerel bağışçılığın resmi yardım kuruluşlarının gündeminde yer aldığından emin olmanın destek sağlayabilecekleri öncelikli konular arasında olduğu bu süreçle ortaya çıktı.

Bağışçılar Vakfı Küresel Fonu gibi yerel bağışçılık ile ilgili çalışan bölgesel ağlar ise alanın haritalandırılması, ölçme, değerlendirme ve etki analizi gibi teknik konularda destek sağlayarak yerel bağışçılığın güçlendirilmesinde rol alabileceklerinin farkına vardılar. Bunun yanı sıra, çeşitli ülkelerde yerel bağışçılığın gelişmesine uygun yasal ve mali çerçevenin geliştirilmesi, davranış ilkeleri belirlenmesi ve sertifikalandırma sistemlerinin geliştirilmesi konularında da çeşitli destekler sağlayabilecekleri bu süreçle ortaya çıktı.

Son olarak da, yerel bağışçılığı geliştirmeye yönelik çabaların sivil toplum içinde beklenen önemi kazanması durumunda, fon veren kuruluşların ve kalkınma ajanslarının da bu çabaların etkisinin arttırılması konusunda destek sağlayabileceği dile getirildi.

**5. İletişim:** Sade bir dil kullanarak yapıcı ilişkiler ve bağlar geliştirilmesi. Danışma toplantılarında, etkili iletişimin farklı kalkınma aktörleri arasında yapıcı ilişkiler kurma stratejisinin en önemli parçası olması gerektiği dile getirildi. Danışma toplantılarına katılanlar etkili bir iletişim kanalı oluşturulabilmesi için sade bir dil kullanmanın ve alanda kullanılan teknik terimlerle ilgili ortak bir sözlük oluşturmanın önemini altını çizdiler.

Toplantılara katılanların genel izlenimi yerel bağışçılıkla ilgili farkındalığın düşük seviyede olduğu yönünde oldu. Yerel bağışçılık konusunun kalkınma alanında çalışan kuruluşların ve uluslararası alanda faaliyet gösteren STK'ların gündeminde yer almaması bu konudaki örneklerden yalnızca bir tanesi. Bu durumun sebeplerinden biri, alanda yapılan çalışmaların yerel düzeyde olması, soyut sayılabilecek özelliklere sahip olması ve elle tutulmayan sonuçları bulunması. Bir diğer sebep ise yerel bağışçılık alanındaki çalışmaların ve başarı öykülerinin iletişimi ve tanıtımına yeterli önem verilmemiş olması.

Yerel bağışçılığı güçlendirmeye yönelik önceki girişimler, kendi alanlarının dışına çıkıp diğer kuruluşlarla diyalog kurmak yerine alan içindeki iletişimi güçlendirmeye odaklandı. Yerel bağışçılığı desteklemeyi hedefleyen bir çok program, bağışçılar vakıfları ve destek kuruluşlarından oluşan güçlü ağlar kurarak alanı içeriden kurdu. Bu durum ise iletişimin bir sonraki ayağı olması gereken daha geniş bir alanda çalışan iki ya da daha çok taraflı fon kuruluşları ile iletişim kurulamamasına sebep oldu. İletişim ve tanıtım çalışmaları konusundaki bu eksikliklerin hızlıca giderilmesi ve henüz diyalog kurulamayan kuruluşlarla iletişime geçilmesi alanın gelişmesi için büyük önem taşıyor.

## YEREL BAĞIŞÇILIK KONUSUNDAKİ ÇABALARI İLERİYE TAŞIMAK

Danışma süreci aracılığıyla, yerel bağışçılığın önemini ortaya konulması ve yerel bağışçılık aracılığıyla yapılabileceklerin belirlenmesi için önemli bir paylaşım ve bilgi tabanı sağlandı. Yerel bağışçılığı daha iyi anlayabilmek ve bu yöndeki çabaların farklı kuruluşlar tarafından desteklenmesine ön ayak olmak için danışma toplantıları gibi girişimlerin devam ettirilmesi gerekir. Bu süreçte önemli bir rol oynayacak Bağışçılar Vakıfları Küresel Fonu'nun yeni kurulan ağlarla birlikte kendi kapasitesini geliştirmeye de önem vermesi alanın geleceği açısından önem taşıyor.

Yerel bağışçılık alanını daha ileriye taşımak için oluşturulacak programların aşağıda yer alan beş öncelik etrafında oluşturulması faydalı olacaktır:

1. Yerel bağışçılıkla ilgili başarı öykülerini haritalamak ve bu örneklerin neden başarılı olduğunu öğrenerek alanın önemine yönelik kanıtları güçlendirmek
2. Bağışçılar Vakıfları Küresel Fonu'nun çalışmalarını destekleyerek bağışçılığın uluslararası altyapısını güçlendirmek
3. Özellikle altyapının daha zayıf olduğu Asya'da, yerel bağışçılıkla ilgili çalışan kuruluş ve liderlerden oluşan bölgesel ağların gelişiminin desteklemek
4. Öğretici olma potansiyeli olan pilot yerel bağışçılık projelerinin desteklemek ve
5. Uluslararası kalkınma konusuna odaklanan bağışçıları yerel bağışçılığı desteklemeleri konusunda etkilemek

## EK 1: Yerel Bağışçılık Yuvarlak Masa Toplantıları Katılımcı Listesi

### EYLÜL 2010 WASHINGTON D.C. TOPLANTISI

**Janet Awimbo**, STK Bilgi Merkezi, Tanzania  
**Elizabeth Boris**, Urban Enstitüsü  
**Nick Deychakiwsky**, C.S. Mott Vakfı  
**Eleanor Fink**, Uluslararası Finans Kurumu  
**Linetta Gilbert**, Ford Vakfı  
**Jenny Hodgson**, Bağışçılar Vakıfları Küresel Fonu  
**Richard Holloway**, Aga Khan Vakfı Cenevre  
**Barry Knight**, CENTRIS  
**Janet Mawiyoo**, Kenya Toplumsal Kalkınma Vakfı  
**Monica Patten**, Kanada Bağışçılar Vakıfları  
**Ellen Remmer**, Filantropi Girişimi  
**Sara Shroff**, Changing Our World  
**Suzanne Siskel**, Ford Vakfı  
**Edward Skloot**, Duke Üniversitesi  
**Shannon St. John**, Synergos  
**Peter Walkenhorst**, Bertelsmann Stiftung

### HAZİRAN 2011 JOHANNESBURG YUVARLAKMASA TOPLANTISI

**Alica Brown**, Ford Vakfı  
**Sarah Comer**, Aga Khan Vakfı ABD  
**Nick Deychakiwsky**, C.S. Mott Vakfı  
**Nobayeni Dladla**, Atlantik Filantropi  
**Aleke Dondo**, Allavida  
**Hussein Faruque**, Aga Khan Vakfı Cenevre  
**Beulah Fredericks**, Batı Cape Toplumsal Kalkınma Vakfı  
**Jenny Hodgson**, Bağışçılar Vakıfları Küresel Fonu  
**Mirza Jahani**, Aga Khan Vakfı ABD  
**Barry Knight**, CENTRIS  
**Shannon Lawder**, C.S. Mott Vakfı  
**Halima Mahomed**, Bağışçılar Vakıfları Küresel Fonu  
**Janet Mawiyoo**, Kenya Toplumsal Kalkınma Vakfı  
**Bongi Mkhabela**, Nelson Mandela Çocuk Fonu  
**Ishmael Mkhabela**, Toplum Lideri  
**Mamo Mohapi**, C.S. Mott Vakfı  
**Arif Neky**, Aga Khan Vakfı Doğu Afrika  
**Najma Rashid**, Aga Khan Vakfı /Madrassa Bölgesel Programı

**Egas Simbine**, Aga Khan Vakfı Mozambik  
**John Ulanga**, Sivil Toplum Vakfı  
**Gerald Walterfang**, Viwango  
**Susan Wilkinson-Maposa**, Cape Town Üniversitesi

### EYLÜL 2011 DAKKA YUVARLAKMASA TOPLANTISI

**Amir Ali**, Aga Khan Vakfı Bangladeş  
**Karim Alibhai**, Aga Khan Vakfı Pakistan  
**Sarah Comer**, Aga Khan Vakfı ABD  
**Nick Deychakiwsky**, C.S. Mott Vakfı  
**Jenny Hodgson**, Bağışçılar Vakıfları Küresel Fonu  
**Mohammed Ibrahim**, Bangladeş STK'lar Federasyonu  
**Mirza Jahani**, Aga Khan Vakfı ABD  
**Khushi Kabir**, Nijara Kori  
**Salimah Kassam**, Aga Khan Vakfı Bangladeş  
**Barry Knight**, CENTRIS  
**R. Kohilanath**, Neelan Tiruchelvam Trust  
**Nick McKinlay**, Aga Khan Vakfı Cenevre  
**Sumitra Mishra**, I-Partner  
**Anthea Mulakala**, Asya Vakfı  
**Apoorva Oza**, Aga Khan Vakfı Kırsal Destek Programı Hindistan  
**Nirmala Pandit**, NAVAM  
**Sadrudin Pardhan**, Aga Khan Vakfı Pakistan  
**Chandrika Sahai**, Bağımsız Danışman  
**Sujeet Sarkar**, Aga Khan Vakfı Afganistan  
**Mansoor Sarwar**, Pakistan Filantropi Merkezi  
**Suzanne Siskel**, Ford Vakfı  
**Steven Solnick**, Ford Vakfı  
**Rita Thapa**, Tewa  
**Sutthana Vichitrananda**, Bağımsız Danışman



**AGA KHAN FOUNDATION USA**

1825 K Street NW, Suite 901

Washington, D.C. 20006

Web site: [www.akdn.org](http://www.akdn.org)

e-mail: [info@akfusa.org](mailto:info@akfusa.org)

Phone: +1.202.293.2537 ext. 116



**CHARLES STEWART MOTT FOUNDATION**

Mott Foundation Building

503 S. Saginaw Street, Suite 1200

Flint, MI 48502

Web site: [www.mott.org](http://www.mott.org)

e-mail: [info@mott.org](mailto:info@mott.org)

Phone: +1.810.238.5651